

Frank Schouten vindt dat de BKD de viruseisen in de biologische bloembollenteelt voor gele en witte cultivars moet versoepelen. Hij broeit ze immers zelf af.

‘Geef ons de tijd te verduurzamen’

Kwekers moeten meedenken in de weg naar verduurzaming, vindt Frank Schouten van Schouten Tulips en Ekoflora. Daarom pakt hij de handschoen op. Samen met drie andere bloembollenbedrijven doet hij mee aan de Pilot ‘Duurzame teelt van tulp en bijgoed’. De kweker houdt niet van ‘hotemetoten die van alles verzinnen’, maar niks van de praktijk weten. “Je kunt de wereld niet in twee dagen veranderen. Geef ons de tijd te verduurzamen.”

Tekst: Ellis Langen | Fotografie: René Faas

“**H**et project is nog maar net gestart”, aldus Schouten die vorig najaar werd gevraagd aan te sluiten bij de pilot. Zijn bedrijf Eko-flora is één van de vier bloembollenbedrijven die meedoen aan de Pilot ‘Duurzame teelt van tulp en bijgoed’ (zie kader). De kweker heeft veel ervaring met de biologische teelt. Met Eko-Flora broeit hij al twintig jaar biologische tulpen en dat is inmiddels uitgegroeid naar tussen de 4,5 en 5 miljoen stelen per jaar. Ook teelt hij al zo’n vijftien jaar biologische bollen; 10 hectare, waarvan 9 hectare tulp en 1 hectare krokus. Hij heeft 8,5 hectare biologische grond in bezit. Daarnaast heeft hij gangbare teelt en broerij. Schoutens motivatie: “We hebben al veel gewonnen als we reguliere bollen voor een concurrerende prijs met minder chemische middelen op de markt kunnen zetten. Het is niet zo dat iedere bollenkweker over tien jaar biologisch moet telen, maar ik hoop wel dat we ontdekken dat we de afgelopen twintig jaar te veel hebben gespoten en dat er alternatieven zijn.”

De praktijk móet wat hem betreft meedenken in de weg naar verduurzaming. “Vanuit de ivoren toren komt de politiek met ideeën. Dan denkt ze ook nog dat ze de wereld in twee dagen kan veranderen. Maar chemie verbieden zonder alternatieven te bieden gaat niet. Met dat soort dwalingen heb ik veel moeite.” Volgens hem is input van kwekers daar-

Pilot 'Duurzame teelt van tulp en bijgoed'

De pilot valt onder het Praktijkprogramma 'Weerbaarheid in de Praktijk', onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030. Hier vallen nog veel meer pilots onder. De gemene deler van al die pilots is dat een groepje telers centraal staat bij het zoeken naar oplossingen om minder afhankelijk te worden van chemische gewasbeschermingsmiddelen. In de pilot 'Duurzame teelt van tulp en bijgoed' zitten naast het bedrijf van Frank Schouten, ook de bedrijven John Huiberts, Boon & Breg en Apeldoorn Bloembollen. Michel Jansen is projectleider. "Eind 2021 stelden de pilotdeelnemers samen een knelpuntenlijst op met daarop zo'n 23 onderwerpen. Daarvan zijn er een aantal overkoepelend, zoals galmijt en onkruidbeheersing, een enkele keer is het knelpunt specifiek voor één bedrijf." De bedoeling is dat bij de deelnemende bedrijven de oplossingsrichtingen voor de verschillende knelpunten worden getest. "Dat is nodig omdat ze in het systeem van de bedrijfsvoering moeten passen." Inmiddels is het project gestart met vier knelpunten: galmijt, Botrytis, Fusarium en de mogelijkheden om het gewas een week langer groen te houden door elementen toe te voegen. Dit jaar bepalen de deelnemers waarmee wordt verdergegaan en aan welke andere knelpunten ze nog beginnen. Het totale project kent een begroting van € 1,2 miljoen voor vier jaar en loopt tot 2024. Jansen verwacht dat de pilot na 2024 doorgaat, 'want de Toekomstvisie Gewasbescherming loopt immers ook door tot 2030'.

om hard nodig om onrealistische doelen te weerleggen. De deelnemers hebben een knelpuntenlijst gemaakt. Het eigen wensenlijstje van Schouten: de galmijt- en onkruidbestrijding, de beschikbaarheid van biologische grond en meer duidelijkheid over de werking van plantversterkers en groene middelen. Maar hij vindt bijvoorbeeld ook dat de BKD haar eisen wat betreft het virusgehalte in de biologische bloembollenteelt voor gele en witte cultivars moet versoepelen. "Het mooie van een aantal knelpunten waar biologische kwekers mee worstelen, is dat dit metertijd de oplossingen zijn voor gangbare kwekers. Kijk naar galmijtbestrijding. Gangbare kwekers moeten over een tijdje ook met 'bio-oplossingen' aan de slag omdat Movovento in 2024 wegvalt." Galmijtbestrijding is vooral belangrijk vanwege de export, maar ook voor broeiers omdat een aantasting zich uit in de bloemen. In de CATT-behandeling – een ruimtebehandeling bij een hoge temperatuur met een bepaalde zuurstof- en CO₂-concentratie – heeft Schouten geen vertrouwen. "Het werkt wel, dat heb ik ervaren, maar het is praktisch niet uitvoerbaar. Het vraagt te hoge investeringen voor bedrijven en als andere partijen het als dienst aanbieden, dan moeten we met 12.000 hectare bollen over de weg gaan zeulen. Bovendien geef ik niet graag mijn bollen uit handen. Om maar niet te spreken over een nieuw duurzaamheidsprobleem waarmee CATT ons opzadelt, want waar laten we al die gebruikte CO₂?"

Zelf past Schouten in de bioteelt ULO-behandeling toe. "Dat gaat wel, alleen is het niet altijd even effectief omdat er altijd wat eitjes overblijven. Ook is het riskant voor de bollen, want je kunt niet verversen. Als dan het ethyleengehalte te hoog oploopt, heb je kans op zure bollen. Dan ruil je het ene probleem in voor het andere." Ook is het omslachtig. "Ze moeten twee of drie dagen in een gasdichte cel staan en na tien dagen moet de behandeling worden herhaald. Het is een heel circus om die bollen op je bedrijf om te rijden. Met tien hectare biobollen is het nog te doen, maar niet voor meer hectares."

Zijn hoop is gevestigd op natuurlijke vijanden tegen galmijt. Zo heeft WUR laboratoriumtests gedaan met drie zeer kleine roofmijten; de commercieel beschikbare zijn te groot om op de plek te komen waar de kleine galmijt zich schuilhoudt. De eerste testen van WUR met deze kleine roofmijten waren zeer positief en toonden aan dat de tulpengalmijt een geschikte prooi is. Michel Jansen, projectleider van de pilot: "De bedoeling is nu dat dit op één van de pilotbedrijven wordt getest." Uit het onderzoek kwam ook dat een bepaalde galmug uitkomst kan bieden. Bij John Huiberts is daar al een eerste praktijktest mee gedaan; WUR bekijkt de resultaten.

SOEPELERE EISEN BKD

Oplossingsrichtingen hebben alleen zin als die duurzaam, haalbaar en betaalbaar zijn. Schouten voegt er nog één voorwaarde aan toe. "Continuïteit." Zo heeft hij in de pilotgroep aangekaart dat de BKD met soepelere eisen zou moeten komen voor virus in witte en gele cultivars biologische bollen. Na de bloei kan er immers nog een inval van luis komen. "De BKD zou zo'n drie procent meer virus moeten toestaan. Ik moet deze partijen nog één of twee jaar door kunnen telen als plantgoed, anders moet ik te vaak nieuw plantgoed kopen en kom ik in de knoei met de kostprijs. De laatste jaren is plantgoed namelijk erg duur en kom ik economisch niet uit." Bovendien brengt de kweker de 'virusbollen' niet in het handelsverkeer; hij broeit ze zelf af. "Ik bos de virusstulpen gewoon mee. Ook soms bij de gewone kleuren.

Alle biologische tulpen gaan in een papieren verpakking.

‘Verbetering van de onkruidbestrijding moet komen van robotisering’

Ik heb nog nooit een bosje terug gehad. Vergeet niet dat biologische kopers een ander koperspubliek is.” Waar bollenkwekers ook mee moeten dealen, zijn de nadelen van de reizende bollenkraam. Gelukkig is de beschikbaarheid van biologische grond de laatste tijd toegenomen. “De bioteelt van vollegrondsgroenten stagneert.” Schouten teelt de biobollen al jaren op gehuurd land bij telkens dezelfde twee boeren in de Flevopolder. “Goede afspraken maken, net als in een goed huwelijk”, zegt hij daarover. Hij bemerkt dat een tulpengewas voor hen gunstig is. “Als je eenmaal in hun teeltplan zit, is het goed. Een boer laat uien weg uit het teeltplan en kiest voor tulpen. Na tulpen kan hij nog een gewas zetten. Dat is twee keer geld.” De grond zou Schouten eigenlijk al drie jaar voor de teelt op orde willen brengen, maar dat gaat niet. Ook is het lastig dat na de tulpenoogst pas stikstof vrijkomt. “Bij een heel koud voorjaar heb ik altijd minder inhoud in de bollen.” Schouten zet nu voorafgaand aan tulpen grasklaver en een biologische

geitenboer oogst dat. Lastig zijn soms ook de tegenstrijdige belangen. Zo wil Schouten soms zeewier op het land aanbrengen omdat dan de pH omhoog gaat. “Maar de boer wil soms juist een lage pH voor het vervolggewas.”

ONKRUIDBESTRIJDING

Andere grote bottleneck in de biologische bedrijfsvoering is de onkruidbestrijding, zoals afbranden voor opkomst of wieden. “Dit jaar moest ik er tot vijf keer met de wiedege overheen terwijl de tulpen al hier en daar opkwamen. Ik moest wel, want afbranden lukte eerder niet gezien het weer.” Na opkomst wordt er vaak nog twee keer met de hand gewied. Hij teelt het liefst na twee jaar grasland en freest de mat in augustus, liefst in september nog eens. Ook plant hij zo laat mogelijk. De verbetering in de onkruidbestrijding moet volgens hem komen van ontwikkelingen in robotisering. “Bijvoorbeeld een mooie wiedege voor de tulpen die onkruid detecteert.”

Schouten ziet graag dat bij biostimulanten, zoals plantversterkers, het kaf van het koren wordt gescheiden. Zelf gebruikt hij in zijn spuitschema voor de biologische teelt zo’n zes producten. Dat zijn bladmeststoffen en biostimulanten, zoals Top trace Micro Bio, Fertichel Bio Mn, Optimum Leaf, en groene fungiciden, zoals Toreda en Serenade, maar ook het groene insecticide Flipper. Ook gebruikt hij zeewierextract voor de calciumhuishouding in de grond. Nog steeds krijgt de kweker veel mensen op de dam die beweren iets goeds te hebben. Hij gaat niet meer met ze in zee. “Ik ga alleen nog op mijn adviseur af.” ♦

